

Nunatsinni nunap ilua CO2-mut toqqorsivittut

© Jesper Hansen

Naalackersuisut nunatsinni nunap ilua CO2-mik toqqorsivittut atornerqarsinnaanersoq misissuleruttorpaat. Pingaartumik Qeqertarsuarmi Nuussuarmilu nunap ilua isumalluarnartutut isikkoqarpoq

MINGUTSITSINNGITSUMIK NUKISSIUUTEQALERNEQ

Jesper Hansen
jesper@sermitsiaq.gl

Nunartut nukissiuutiniq mingutsitsinngitsunik atuiliartuarnermik taaneqartumi periarfissarpasuaqarpoq pitsaasunik – minnerunngitsunik siunissami ikumatissamik atuiffiunngitsuni, ilaatigut erngup nukingata pingaaruteqarfingillualersinnaasaani.

Nunatta nunarsuarmi nukissiuutiniq mingutsitsinngitsunik atuiliartuarnermut CO2-mik nunap iluanut toqqorterinikkut tapersiisuteqarsinnaanera nunatsinni oqalinnermi ingerlaavartumi ilisimaarinearparpoq, tamannali Naalackersuisunit nutaarluninartut aamma misissorqalerpoq.

Tamanna saqqummiunneqarpoq Nuna Advokater Danmarkimilu suleqatigisaa Horten suliffeqarfii taakkua marluk ukiumoortumik Kalaallit Nunaat pillugu ataatsimeertitsineranni Københavnimi oktobarip naalernerani ingerlanneqartumi qaaqusi-suummata. CO2-mik nunap ataanut toqqorterinissamut periarfissat ataatsimeersuarnermi oqalugiartunit arlalinneq eqqartorneqarput, ilaatigut geologiprofessoerimit Minik Rosingimit, naalackersuisoqarfiup pisortaanit Jørgen Hammeken-Holmimit, Aatsitassanut Inatsisinillu Atuutsitsinermit Naalackersuisoqarfik, kiisalu Aningaasaqarnermit Naligiisitaanermullu Naalackersuisumit Naaja H. Nathanielsenimit.

CO2 ujaranngortinneqartooq

Kalaallit Nunaanni nunap ataaniq CO2-mik toqqorsivittut atuinissamik isumassarsiaq nutaajukannerpoq ilaatigullu Islandimi ilisimatusarnermit misilittakkanillu tunngaveqarluni. Tassani paasineqarsimavoq, CO2 nunap ataanut immikkuullarissunik mineralalimmut maqinneqaraangat, CO2 mineralinut taakkununga atassuteqalersartooq allannngortinneqarlunilu ujaranngortartooq.

Nunarsuarmi CO2-mik annertuallaamik erloqisneqartumi, tamanna ilumoortuusi-

massaguni uppernanngingajappoq – aamma nunarput piareertinnagu qulaajaanermik ilisimatusarnermillu suliasaqq annertooq sulii ingerlanneqartariaqarpoq.

– Kisianni misissorlugu aallartissimavarput, ujarasioq Martin Peter Brandt, Aatsitassanut Naalackersuisoqarfimmeersoq, Sermitsiamut oqarpoq.

– Islandimi suliffeqarfik Carbfix, pineqartumi siuttuusoq, peqatigalugu laboratoriami misileraanermik aallartissimavugut, tamatumani qillinerikkut qallugatoqqat Nuussuarmi uuliasiorluni qillinermeersut atorpavut. Suliaq tamanna CCMS-imik (Carbon Capture Mineralization Storage) taaneqartarpoq, tamatumani qillinerikkut qallukkat Nuussuarmeersut CO2-mik qanoq pituttutiginnaanerani Islandimi suliffeqarfiup misissortarpaa.

– Tamatuma saniatigut aasaq Qeqertarsuarmi suliaqariartorluta angalasimavugut, misissugassanik katersilluta. Ujaqqani Qeqertarsuarmi Nuussuarmut nassaassaasuni periarfissaqarlunerna ilimanaateqarluparpoq. Ujaqqat tamaaniittut Islandip kujasisuani ujaqqanut assingusunut eqqanartorujussuupput, tamaani Carbfix CO2-mik nunap iluanut maqitsisarnermik maannakorpiaq suliaqarpoq.

Tunngaviumik ilisimatusarneq

– Kisianni erseqqissaatigerusuppara, pineqartoq tunngaviumik ilisimatusarnerummat, taamaattumik sulii aalajangiussaqartarsimangilaq. Tunngaviumik ilisimatusarneq taamaappoq. Qanoq ineraneqarnissaa ilisimaneqartannilaq. Kisianni suliaq ukiuni tulluittuni marlunni ingerlateqqiniarparput, tamatumani misissuarterluta angalaqqissalluta – isumalluarnartoqassapallu 2024-mi 2025-miluunniit misilittut suliniummik aallartissinnaanissarput neriuutigaarput.

– Aamma Qeqertarsuaq Nuussuarlu kisimik periarfissanik imaqqanngillat. Nuup eqqaani kitaanilu kujasinnerusumi qularnangitsumik aamma pitsaasunik periarfissaqarpoq. Tamanna ukiuni aggersuni aamma misissorniarpaput.

CO2-mik nunap ataanut maqinneqartusamik pissarsinissamut arlalinneq periarfissaqarpoq. Nuna Advokaterip Kalaallit Nunaat pillugu ataatsimeersuartsinerani pisortap Jacob Simonsenip, Københavnimi kommunit ataatsimoorussamik ikuallaavianni, ARC-imeersup, oqaluttuaraa, tamanni CO2 ikuallaavimeersooq qanoq katersorneqartarnersoq. CO2 katersorneqarsimasoq umiarsuit tankersuullit angisuut atorlugit assersuutigalugu Kalaallit Nunaannut assartorneqarsinnaavoq. Arc maannakorpiaq Kalaallit Nunaannut atatilugu soqutiginaateqarpoq, Nuuummi Sisimiunilu kommunit ataatsimoorussamik ikuallaavissaat, 2024-mi naammassineqartussat, utaqqineqarneranni tassani eqqakkat Kalaallit Nunaanneersut ilarpasui ikuallanneqartarmata.

Periarfissaq alla tassaavoq Kalaallit Nunaanni silaannarmut CO2-mik tigooraaneq. Tamanna pisinaavoq erngup nukingamik periarfissat annertuut iluaqutigalugit, kisianni pilersaarutit malilugit ingerlasoqarpat, tamatumu piviusunngornissaanut minnerpaamik ukiut qulit ingerlanissaat ilimanaateqarpoq.

Kikkut akilissavaat?

– Taava apequtaalerpoq kikkut CO2-mik Kalaallit Nunaanni toqqorsinermit akiliuumassanersut. Tassami aningaasaliissutit pisariaqartut pissarsiarineqassappata tamanna soorunami aningaasarsuutaalluarteriaqarpoq.

Tamatamani ineriartornerup Kalaallit Nunaat ingerlatigiva. Nunammi amerlanersaanni CO2-mut akitsuutit atuutilersitsisoqartalersimavoq, pingaartumik suliffissuarnut, annertuumik aniatitsisutut ilisimaneqartunut. Akitsuutit taakkua toqqorsinermit aningaasartuutit annertuneruppaata, niuerfik piusinnaanngussaaq.

– Aatsaat aallartilaarput. Kisianni siunissami nunat amerlanersaanni CO2-mut akitsuutit qaffasinnerusut atuutilersapput, taamaattumik ineriartorneruvoq aatsaat aallartilaartoq, Martin Peter Brandt nasuiaavoq.

Ataatsimeersuarnermi aningaasaliisut pillugit apeqqut Nuna Oilimi, siulersuisut siulittaasuannit Stine Bossemmit aamma kaluarneqarpoq, taannai pilersaarutit malilugit ingerlatseqatigiiffingortinneqartussavoq Kalaallit Nunaata Power to X-imik ineriartortitsineranik aamma siunissami CO2-mik toqqorterinermik ingerlatsisusussaaq, ingerlatseqatigiiffiup Kalaallit Nunaanni uuliasiorqarnerani akiliuteqarnani suleqatit inissisimaffeqarsimaneratut assingusumik.

Ataatsimeersuaqataasut akornanniippoq Nuna Oilip siulittaasua Stine Bosse, EU-p aamma USA-p Kalaallit Nunaanni suliniutinut mingutsitsinngitsunut aningaasaliinissamut piareersimanerannik oqaluttuartoq.

Blandt konferencedeltagerne var også bestyrelsesformanden for Nunaoil Stine Bosse, der fortalte, at både EU og USA er klar til at investere i grønne projekter i Grønland.

– Aningaasaliinissamut periarfissat pitsaanerusimangisaannarput – EU-mit aningaasaliissutit, USA-mit aningaasaliissutit, namminersortunit aningaasaliissutit aamma pisortat namminersortullu suleqatigiinnerat annertuumik ingerlataqarnermi periarfissanik nutaanik pissanganarluinnartunillu imaqarsinnaapput. CO2-mik toqqorterinissamut suliniutinik ujartuineq annertusiartupiloorpoq. Tamanna Kalaallit Nunaannut periarfissanik nutaarluninarnik pilersitsivoq aammali ineriartornermik, periarfissat Kalaallit Nunaannut kalaallinullu iluaqutaasussanngorlugit aquneqartussamik, siulersuisut siulittaasuat isumaqarpoq.

Ilassilluarneqartut

Nuna Advokaterip aamma Hortenip Kalaallit Nunaat pillugu ataatsimeersuartsinerani Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu inuussitissarsionermi 120-nik peqataasoqarpoq – taakkualu oqalugiaaterpassuarnik tamar-mik Kalaallit Nunaanni nukissiuutiniq mingutsitsinngitsunik atuiliartuarnissamut aningaasaliisussanik kajumissuseqalersitsinissamik siunertaqartunik tusarnaarput.

Ilassinnilluartaqarpoq. Eqqartuussissuse- risut suliffeqarfisa Kalaallit Nunaat pillugu ataatsimeersuartsinerat corona pissutigalugu ukiuni marlussunni uninngatinneqarsimavoq, taamaattumik inuussutissarsior- tamerlanersaasa siumut isigeqqilerneq aningaasaliinissamut periarfissanut nutaanut niuerfimmik paasiniaasinnaaneq nuannaarutigaat – isumalluarpaluttumillu isiginnit- taaseqarneq ullormi malunnaateqarluparpoq.

Saqqummiussisut ilaatigut akornanniippoq Nukissiorfiit pisortaat Cicilie Senderowitz, Kalaallit Nunaanni erngup nukingamik pilersuinerup annertusarneqarnissaanik pisariaqartitsineramik oqaluttuarinnittoq – erngup nukingamik nukissiorfimmik nutaaniinnaanngitsooq, aamma Nuup eqqaani Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanni nukissiorfimmik annertusaanissamik, turbininik tatsimillu isumallutit naammassinnaasaannik annertusaanissamik annertuumik pisariaqartitsiffiusumi.

Oqalugiartut aamma akornanniippoq Inatsisartunut ilaasortaasimasoq, Palle Christiansen, Kalaallit Nunaanni anorisaatit atorlugit nukissiornermik annertusaanissamik soqutigisaqartorujussuusoq. Tamatuma saniatigut Arctic Economic Councilip pisortaa Mads Qvist Frederiksen nunat avannarliit sinnerini nukissiuuteqarnikkut suliniutinik pingaartumillu power to x-imik misilittakkat pillugit saqqummiussivoq.